

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Nr. 01/104
Datë: 23.05.2019

Në mbështetje të nenit 92 paragrafi 4. dhe të nenit 93 paragrafi (4) të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, duke u bazuar në nenin 4 të Rregullores Nr. 02/2011 për Fushat e Përgjegjësisë Administrative të Zyrës së Kryeministrit dhe Ministrive, e ndryshuar dhe e plotësuar me Rregulloren Nr. 15/2017, me Rregulloren Nr. 16/2017, me Rregulloren Nr. 07/2018, me Rregulloren Nr. 26/2018 dhe me Rregulloren Nr. 30/2018, në pajtim me nenin 19 të Rregullores së Punës së Qeverisë së Republikës së Kosovës Nr. 09/2011, Qeveria e Republikës së Kosovës, në mbledhjen e mbajtur më 23 maj 2019, nxjerr këtë:

V E N D I M

1. Aprovohet Koncept dokumenti për reformën e procedurave të përkthimit brenda Qeverisë së Kosovës - drejt një legjislacioni të harmonizuar shumëgjuhësh.
2. Obligohet Zyra e Kryeministrit për zbatimin e Koncept dokumentit nga pika 1. e këtij vendimi.
3. Vendimi hyn në fuqi ditën e nënshkrimit.

Ramush HARADINAJ

Kryeministër i Republikës së Kosovës

Iu dërgohet:

- Zëvendëskryeministrave
- të gjitha ministrive (ministrave)
- Sekretarit të Përgjithshëm të ZKM-ës
- Arkivit të Qeverisë

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višjejezičnom zakonodavstvu

Republika e Kosovës
Република Косово - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Zyra e Kryeministrit – Канцеларија премијера – Office of The Prime Minister
Zyra e Komisionerit për Gjuhët – Канцеларија повереника за језике
Office of the Language Commissioner

KONCEPT DOKUMENT O REFORMI PROCEDURA PREVOĐENJA UNUTAR VLADE
KOSOVA – KA HARMONIZOVANOM, VIŠEJEZIČNOM ZAKONODAVSTVU

Pripremljen od strane Kancelarije poverenika za jezike

Sadržaj

Spisak tabela.....	3
Rezime koncept dokumenta	4
Uvod	10
Odeljak 1: Definicija problema	11
Odeljak 2: Ciljevi.....	17
Odeljak 3: Opcije.....	18
Odeljak 3.1: Opcija bez promene	18
Odeljak 3.2: Opcija poboljšanja sprovođenja i izvršenja.....	21
Odeljak 3.3: Treća opcija [preferirana opcija]	22
Odeljak 4: Identifikacija i procena budućih uticaja opcija	25
Odeljak 4.1: Izazovi u prikupljanju podataka.....	26
Odeljak 5: Komunikacija i konsultacija.....	27
Odeljak 6: Upoređivanje opcija.....	30
Odeljak 6.1: Planovi za sprovođenje različitih opcija.....	30
Odeljak 6.2: Upoređivanje tabela sve tri opcije.....	33
Odeljak 7: Zaključak i naredni koraci.....	35
Odeljak 7.1: Odredbe o praćenju i evaluaciji	38
Aneks 1: Obrazac procene ekonomskog uticaja.....	40
Aneks 2: Obrazac procene socijalnog uticaja.....	43
Aneks 3: Obrazac procene uticaja na životnu sredinu.....	48
Aneks 4: Obrazac procene uticaja na osnovna prava.....	51

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Spisak tabela

Tabela 1: Tabelarni rezime koncept dokumenta	10
Tabela 2: Relevantni dokumenti politike, zakoni i podzakonski akti.....	12
Tabela 3: Drvo problema koje predstavlja glavni problem, njegove uzroke i efekte	Error!
Bookmark not defined.	
Tabela 4: Pregled zainteresovanih strana koje se odnose na definiciju problema	15
Tabela 5: Relevantni ciljevi Vlade.....	17
Tabela 6: Dijagram toka procesa usvajanja zakona i procesa prevođenja.....	19
Figure 7: Hijerarhija rada u Jedinici	23
Tabela 8: Proces prevođenja.....	24
Tabela 9: Najznačajniji identifikovani uticaji po kategoriji uticaja.....	25
Figure 10: Pregled aktivnosti komunikacije i konsultacija sprovedenih za koncept dokument ..	28
Tabela 11: Plan sprovođenja Opcije 2.....	30
Tabela 12: Plan sprovođenja Opcije 3.....	31
Tabela 13: Upoređivanje opcija.....	33
Tabela 14: Plan sprovođenja željene opcije.....	36

Rezime koncept dokumenta

Ustav Republike Kosovo i Zakon br. 02/L-37 o upotrebi jezika propisuju da albanski i srpski jezik uživaju jednak status službenih jezika. U skladu sa odredbama ovog Zakona, sve kosovske institucije su obavezne da objavljuju dvojezičnu dokumentaciju. Vlada se, međutim, suočava sa ozbiljnim problemima u ispunjavanju ovih zakonskih obaveza zbog nedovoljnih kapaciteta, što dovodi do nedostatka osnovnih jezičkih standarda u kvalitetu prevoda službenih vladinih dokumenata, posebno na srpskom jeziku. Kao osnovni razlog koji dovodi do ovog problema je "nedostatak efektivnog, racionalnog mehanizma i procesa prevođenja, lektorisiranja i korekcije jezičkih grešaka u zvaničnim dokumentima, uključujući zakone, podzakone, propise, odluke i administrativna uputstva". Najočigledniji problem je kvalitet predloga zakona i podzakonskih akata usvojenih od strane Vlade. Ovo takođe stvara nedoumice, kroz moguće različito tumačenje odredbi koje bi trebalo da imaju isto značenje. Brojni izveštaji međunarodnih i lokalnih organizacija ističu ovaj problem i savetuju Vladu Kosova da isti reši.

Kancelarija poverenika za jezike zadužena je za praćenje primene Zakona o upotrebi jezika i ima mandat da kreira političko rešenje za rešavanje identifikovanih problema. U cilju rešavanja identifikovanog problema, Kancelarija je inicirala proces analize potrebe za formiranjem kancelarije za prevođenje i tumačenje u Vladi. Vlada je taj predlog prihvatila u novembru 2017, te formirala radnu grupu za izradu ove analize i pripremu Koncept Dokumenta.

U cilju identifikovanja najboljeg rešenja navedenog problema, radna grupa je uradila analizu stanja, i identifikovala dostupne opcije za njegovo rešavanje. Opcije koje su uzete u obzir su:

- Opcija bez promene - mali broj jezičkih stručnjaka i angažovanje agencija: prevod, korektura i uređivanje od strane spoljnih kompanija;
- Angažovanje dodatnog broja prevodioca na različitim nivoima državnih organa i skupštine, ulaganje u njihovu obuku, kao i angažovanje kvalifikovanih lektora i prevodioca, uspostavljanje malih prevodilačkih jedinica u svakoj od institucija i reorganizacija njihovog rada;

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

- Osnivanje Centralne prevodilačke jedinice – Jedinice za prevod, jezičku kontrolu i harmonizaciju pod pokroviteljstvom Kancelarije poverenika za jezike/Kancelarije Premijera i uvođenje kvalitetnog i kvalifikovanog lektorisanja i prevodenja. Izgradnja centralne prevodilačke memorije, razvijanje rečnika pojmova i analiza kvaliteta.

U sledećem koraku, radna grupa je identifikovala i obavila procenu budućih uticaja različitih identifikovanih opcija. Procena uticaja izvršena je u kategorijama ekonomskih i socijalnih uticaja; uticaja na osnovna prava, rodnu ravnopravnost, izgradnju društvenog kapitala i omladinu; kao i na administrativno opterećenje i budžetske implikacije. U ovom procesu identifikovane su prednosti i nedostaci svake opcije i dati argumenti u korist odabranih rešenja.

Na osnovu svih analiza radna grupa ovim Koncept Dokumentom predlaže osnivanje Centralne jedinice za prevodenje i harmonizaciju zakonodavstva u okviru Kancelarije poverenika za jezike / Kancelarije premijera koja će unaprediti prakse prevodenja u zakonodavnom procesu i uvesti proces stručnog uređivanja, lektorisanja i jezičkog usklađivanja u cilju usklađivanja višejezičnog zakonodavstva sa najvišim standardima. Ova intervencija poziva na proces koji će doneti mnoge pozitivne promene u zakonodavnom pejzažu na Kosovu, kao što su: višejezično zakonodavstvo koje odražava nameru zakonodavca na identičan i dosledan način; sprečavanje zloupotrebe jezičkih nedoslednosti u sudskim postupcima; veće učešće svih zajednica u javnom životu i smanjenje troškova usluga prevoda u odnosu na trenutne ili ostale dostupne opcije. Na kraju, novi postupak će uticati na bolju, sveukupnu, integraciju zajednica i poštovanje njihovih prava, ubrzanje procesa integracije u EU i jačanje ugleda(popularnosti) Vlade u očima građana i međunarodne zajednice.

Opšte informacije	
Naziv	Koncept Dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu
Odgovorno ministarstvo	Kancelarija premijera / Kancelarija poverenika za jezike
Kontakt	Slaviša Mladenović - poverenik za jezike, 038/20014035
GPRV	Inicijacija za uspostavljanje i funkcionisanje Centralne jedinice za prevodenje(usvajanje dokumenta i odluka u vezi sa tim)

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Strateški prioritet	Bolji kvalitet prevoda i efikasne prevodilačke procedure. Strategija bolje regulative ¹ ima za cilj da poboljša procedure kreiranja politike i smanji administrativno opterećenje. S obzirom da loši postupci prevođenja i loše prevedena dokumenta direktno utiču na ova dva procesa, ovaj dokument predstavlja osnovu za izgradnju strateškog prioriteta Koncept Dokumenta.
---------------------	---

Odluka	
Glavno pitanje	Nedostatak efektivnog, racionalnog mehanizma i procesa prevođenja, lektorisanja i korekcije jezičkih grešaka u zvaničnim dokumentima, uključujući zakone, podzakone, propise, odluke i administrativne instrukcije.
Rezime konsultacije	Prema zakonskoj proceduri, u okviru međuministarske konsultacije, KPJ je prosledila Koncept Dokument svim ministarstvima na pregled (od 18.01.2019. do 07.02.2019.) kao i da bi dali svoje komentare i predloge. Rok za slanje komentara, prema proceduri, bio je 15 dana. Šest ministarstva su poslala svoje komentare, od kojih je njih četiri dalo konkretne predloge za izmene KD, dok su dva ministarstva samo potvrdila da nemaju dodatnih primedbi. Jedno Ministarstvo je predložilo da se uvažavaju obe opcije, dok su ostali predložili manje izmene delova KD koje su blagovremeno unete u dokument. Pri kraju roka za davanje komentara, Kancelarija poverenika za jezike je nazvala ostala ministarstva kako bi utvrdila jesu li pregledali Koncept Dokument i imaju li predloge, gde su svi naveli da nemaju primedbi i snažno podržali preferiranu opciju potvrđujući da trenutna situacija zahteva promenu. Sugestije svih ministarstava su prihvaćene i dokument je naknadno prilagođen svim novim komentarima. Koncept Dokument je objavljen na platformi za javnu raspravu (od 04.03.2019. do 22.03.2019.) i nijedan komentar nije dat tim putem. Komentari OEBS-a su poslani putem e-maila i uzeti su u obzir.
Predložena opcija	Uspostavljanje Centralne prevodilačke jedinice

Glavni, očekivani uticaji			
Uticaj na budžet	Godina 1 127,672	Godina 2 128,111	Godina 3 128,581
Ekonomski uticaji	Nizak nivo uticaja u kategorijama: Uticaj na MSP-ove i Investicije (Aneks 1)		
Socijalni uticaji	Nizak nivo uticaja u kategorijama: Obrazovanje, Upravljanje i Kriminal i bezbednost (Aneks 2)		
Uticaj na životnu sredinu	Ne očekuju se relevantni uticaji u ovoj kategoriji (Aneks 3)		
Međusektorski	Nizak nivo uticaja na Dostojanstvo, Slobode i Dobru administraciju. Visok nivo		

¹ http://kryeministri-ks.net/wp-content/uploads/docs/Better_Regulation_Strategy_2_0_for_Kosovo_-_SERBIAN.pdf

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

uticaji	uticaja na Jednak tretman i bez relevantnih uticaja na kategorije Pola i Mladih. (Aneks 4)
Administrativno opterećenje za kompanije	Administrativna opterećenja se očekuju, ali se ne mogu meriti u kratkom roku. Ono što je izvesno jeste da će se sva administrativna opterećenja desiti u prve dve godine Plana sprovođenja s'obzirom da on podrazumeva izmenu podzakonskih akata navedenih u dokumentu, novi postupak u prevođenju i novo telo na centralnom nivou. U nekom momentu, jedinica će izdavati potvrde o jezičkoj usklađenosti za dokumente koje pregleda i prevodi. Potrebno je napomenuti da, nakon što se izvrše sve neophodne promene, administrativno opterećenje će se značajno smanjiti, jer rešenje koje nudi preferirana opcija garantuje efikasan i delotvoran rad na centralnom nivou i bolju zakonsku regulativu koja će kasnije uticati na sve druge nivoe administracije.
Test za MSP-ove	Nije sprovedeno, jer se ne primenjuje u ovom slučaju.

Procena finansijskog uticaja

1

Kostoja totale	Viti 0	Viti 1	Viti 2	Viti 3
Paga dhe Mëditje	105,313.00	149,457.00	150,204.36	150,955.38
Mallra dhe Shërbime	81,352.00	101,352.00	101,352.00	101,352.00
Komunali	1,700.00	1,700.00	1,700.00	1,700.00
Subvencione dhe Transfere	50,000.00	50,000.00	50,000.00	50,000.00
Kapitale	-	-	-	-
Gjithsej	238,365.00	302,509.00	303,256.36	304,007.38

Burimet e Propozuara të Financimit				
Buxhet Shtesë nga KAB i Ardihshëm	63,836.00	127,672.00	128,111.00	128,581.00
Numri i Punetoreve	15.00	15.00	15.00	15.00
Paga dhe mëditje	43,836.00	87,672.00	88,111.00	88,581.00
Mallra dhe Shërbime	20,000.00	40,000.00	40,000.00	40,000.00
Komunali	-	-	-	-
Subvencione dhe Transfere	-	-	-	-
Shpenzime Kapitale	-	-	-	-
Partnerët Zhvillimor (donatorët)	-	-	-	-
KAB Ekzistues	174,529.00	174,837.00	175,413.00	175,724.80
Paga dhe mëditje	61,477.00	61,785.00	62,361.00	62,672.80
Mallra dhe Shërbime	61,352.00	61,352.00	61,352.00	61,352.00
Komunali	1,700.00	1,700.00	1,700.00	1,700.00
Subvencione dhe Transfere	50,000.00	50,000.00	50,000.00	50,000.00
Shpenzime Kapitale	-	-	-	-
Financim nga Huamarrja	-	-	-	-
Tjetër (p.sh. PPP)	-	-	-	-
Gjithsej	238,365.00	302,509.00	303,524.00	304,305.80

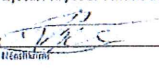
Pjesa pa financim të paraparë				
	-	-	-	-

Komente shtesë për financim

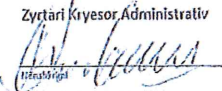
Ky koncept dokument ka kosto shtesë për arsye se do themelohet Njësi Qendrore për Përkthim në kuader të Komisionerit për gjuhë, dhe kjo njësi parashihet të ketë të punësuar 15 punonjës brenda kësaj njësie në kuader të Komisionerit për Gjuhë në Zyren e Kryeministrit .

Më:

Zyrtari Kryesor Financiar

Zyrtari Kryesor Administrativ

Ministri/Kreu i Organizatës

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Naredni koraci	
Kratkoročni	Promena pravnih akata na koje će uticati cilj politike; Uspostavljanje nove regulative za Centralnu prevodilačku jedinicu;
Srednjoročni	Definisanje opisa poslova i njihovo odobravanje od MJU i zapošljavanje iskusnih profesionalaca; Razvijanje linije komunikacije između Jedinice i institucija. Snabdevanje jedinice softverom za prevođenje; Kreiranje online programa kako bi Jedinica imala pristup svim pravnim dokumentima.

Uvod

Tabela 1: Tabela rezime koncept dokumenta

Naziv	Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu
Odgovorno ministarstvo	Kancelarija premijera / Kancelarija poverenika za jezike
Kontakt	Slaviša Mladenović – poverenik za jezike; 038/20014035
GPRV	Inicijacija za uspostavljanje i funkcionisanje Centralne jedinice za prevođenje(usvajanje dokumenta i odluka u vezi sa tim)
Strateški prioritet	Bolji kvalitet prevoda i efikasne prevodilačke procedure. Strategija bolje regulative ² ima za cilj da poboljša procedure kreiranja politike i smanji administrativno opterećenje. S obzirom da loši postupci prevođenja i loše prevedena dokumenta direktno utiču na ova dva procesa, ovaj dokument predstavlja osnovu za izgradnju strateškog prioriteta Koncept Dokumenta.
Radna grupa	1. Meliza Haradinaj, Savetnica premijera, Predsedavajuća radne grupe; 2. Slaviša Mladenović, poverenik za jezike, Ko-predsedavajući radne grupe; 3. Mentor Borovci, Direktor pravne kancelarije / Član KP; 4. Arben Krasniqi, Direktor KSV / Član KP; 5. Fehmi Stublla, Koordinator Službenog lista / Član KP; 6. Nehat Pllana, Viši pravni službenik u PK / Član KP; 7. Arton Jusufi, Direktor DFOS / Član KPJ; 8. Shyqyri Hyseni, Direktor Departmana Finansija i Opštih Usluga / Član MF; 9. Donika Shala, Šef Odseka za izradu I pregovaranje o Sporazumu / Član MP; 10. Dragan Repanović, Pravni savetnik ministra/ Član MPZ; 11. Safete Grajqevci, Koordinator u KPJ / Član KP; 12. Ivana Pavlović, Viša službenica u KPJ / Član KP;

² http://kryeministri-ks.net/wp-content/uploads/docs/Better_Regulation_Strategy_2_0_for_Kosovo_-_SERBIAN.pdf

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

	13. Vebi Klaiqi, Viši službenik u KPJ/ Član KP.
Dodatne informacije	

Odeljak 1: Definicija problema

Vlada Kosova i njene institucije su posvećene izvršavanju ključnih standarda međunarodnih ljudskih prava koja garantuju jezička prava. Ova prava su deo Ustava Kosova i njegovog pravnog okvira. Ustav Kosova smatra albanski i srpski jezik zvaničnim jezicima sa jednakim statusom. Ustav i Zakon o upotrebi jezika obavezuju institucije na dvojezično zakonodavstvo, što znači da svi zakoni, koji su deo Kosovskog pravnog okvira, moraju biti izdati na albanskom i srpskom, takođe i na engleskom, iako nije zvanični jezik. Štaviše, prema odredbama Zakona o upotrebi jezika, sve Kosovske institucije obavezane su na objavljivanje celokupnih dokumenata (ne samo zakona i podzakonskih akata) na oba zvanična jezika, kao i da komuniciraju sa svojim jedinicama, privatno i javno na oba jezika. Zakon o upotrebi jezika navodi da su albanske i srpske verzije „jednako autoritativne“, to znači da, kada je u pitanju tumačenje, nijedan jezik ne preovlađuje nad drugim.

Kancelarija poverenika za jezike (KPJ) pratila je napore kosovskih institucija da obezbede dobar kvalitet prevoda. Međutim, Vlada Kosova se i dalje suočava sa ozbiljnim pitanjima u ispunjavanju svojih zakonskih obaveza. Kancelarija poverenika ima ulogu da nadgleda primenu Zakona o upotrebi jezika i naše aktivnosti su zabeležile značajna odstupanja i nedostatak jezičkih standarda u obe službene jezičke verzije zvaničnih dokumenata (uključujući nacрте zakona, administrativna uputstva, propise, odluke i bilo koju drugu vrstu Vlade komunikacije). Dodatno, u mnogim slučajevima su identifikovani neadekvatni tekstovi zakonodavnih dokumenata i nedosledna upotreba terminologije u zakonodavstvu. Kvalitet jezika u dokumentima prevedenih na srpski jezik je i dalje veoma nizak. Loše napisana i prevedena dokumenta nastavljaju da se distribuiraju i ne postoji mehanizam koji bi garantovao i obezbedio doslednost u kvalitetu prevoda.³

Procedure za prevodenje nacрте zakona nisu dovoljno jasne i svest institucija o uključivanju različitih manjina je na veoma niskom nivou. Pored toga, praksa sistemske korekcije nije uspostavljena na svim nivoima među zakonodavnim institucijama. „Takve prakse stvaraju pravnu nesigurnost i krše princip jednakosti pred zakonom. Oni osporavaju koherentno i pravično sprovođenje prava pripadnika svih zajednica. Kao rezultat, mogu ugroziti poštovanje i poverenje u javne institucije i vladavinu prava“.⁴

U procesu Evropskih integracija problem postaje još očigledniji. Svaka zemlja kandidat treba da prevede Evropsko pravo (Acquis Communautaire) na lokalne, zvanične jezike pre pristupanja

³ Misija OEBS-a na Kosovu "Izveštaj o dvojezičnom zakonodavstvu na Kosovu", Priština, Septembar 2018

⁴ Misija OEBS-a na Kosovu „Višejezičko zakonodavstvo na Kosovu i njegovi izazovi“, Februar 2012, <https://www.osce.org/sr/kosovo/87706?download=true>

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Evropskoj Uniji, dok će se Kosovo, koje ne poseduje sistematsku praksu prevodenja, suočiti sa poteškoćama u pružanju odgovarajućeg prevoda hiljade dokumentata koje čine ovo pravo. Sve gore navedeno dovodi do zaključka da Vlada nije ispunila svoje zakonske obaveze i usaglasila ih sa međunarodnim standardima koji obezbeđuju zaštitu jezičkih prava i identiteta. Osim toga, Vlada Kosova i njene institucije su propustile priliku da unaprede inicijative procesa i razviju mehanizam koji će povećati kvalitet prevoda i poboljšati primenu pravnog okvira.

Tabela 2: Relevantni dokumenti politike, zakoni i podzakonski akti

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Link politike ili planskog dokumenta online ili pravnog akta u Službenom listu	Državna institucija odgovorna za sprovođenje	Uloga i zadaci institucije
Ustav Kosova	http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Ustav1.pdf	Sve institucije odgovorne za sprovođenje ustavnih odredbi	Ustav garantuje jednakost oba službena jezika u kosovskim institucijama
Zakon 02/L-032 o upotrebi jezika	http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2006_02-L37_sr.pdf	Sve institucije odgovorne za sprovođenje ustavnih odredbi	Odgovornost institucija da adekvatno prevode zvanična dokumenta
Uredba 07/2012	http://komisioneri-ks.org/repository/docs/Uredba_Regulare_Regulation_07_2012.pdf	Kancelarija Poverenika za jezike / Kancelarija premijera	Obezbediti usklađenost sa Zakonom o upotrebi jezika. Osiguranje jednakosti jezika u zakonodavstvu, službenim dokumentima, uslugama, itd.
Međunarodne konvencije Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda sa protokolima	http://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2013031901595385ser.pdf https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SRP.pdf	Odredbe ovih konvencija su obavezujuće za sve institucije	Iako Kosovo nije država potpisnica, Zakon 02/L-032 o upotrebi jezika se zasniva na navedenim konvencijama

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina	https://www.minoritynews.rs/wp-content/uploads/2013/05/Okvirna-konvencija.pdf		
Evropska povelja o manjinskim i regionalnim jezicima	http://www.prafak.ni.ac.rs/pravna-klinika/files/4-Evropska-povelja-o-regionalnim-ili-manjinskim-jezicima.pdf		
Uredba (VRK) Br. 02/2015 o procesu prevođenja EU Acquis na službene jezike Republike KOSOVO	http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Rregullore_per_Procesin_e_Perkthimit_te_Acquis_te_BEse_ne_gjuhet_zyrtare_te_Republikes_se_Kosoves_Finale.pdf	Određbe su obavezne za državnu upravu Kosova, kao i sve entitete koji učestvuju u procesu prevođenja i koordinacije Ministarstvo Evropskih Integracija(MEI)	MEI je institucija odgovorna za upravljanje procesom prevođenja i revizije(jezične, pravne, stručne)akata EU Acquis, uspostavljanjem metodologije za korišćenje jedinstvene terminologije, pripremanjem smernica za prevođenje EU Acquis na službene jezike Kosova i kreiranje i ažuriranje baze podataka sa prevedenim aktima i terminologijom.
Uredba (vrk) br.05/2016 o minimalnim standardima za proces javne rasprave	http://kryeministri-ks.net/wp-content/uploads/docs/Regullore_QRK_Nr._052016_per_standardet_minimale_per_procetin_e_konsultimit_public.pdf	Kancelarija za dobro upravljanje, Kancelarija premijera	Prema ovoj uredbi, Koncept dokument treba poslati na međuministarske(pretihodne) konsultacije i zatim javnu raspravu sa zainteresovanim stranama koje trebaju biti na oba službena

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

		jezika
--	--	--------

Tabela 3 Dva problema koje predstavlja glavni problem, njegove uzroke i efekte

Efekti • Greške u prevodu zakona čine primenu zakona većim izazovom za sudije i sudove i smanjuju predvidljivost u pravnom okviru koja može voditi ka nejednakom tretmanu građana koji su deo sudskih procesa; • Nedosledno prevođenje zakona može voditi do uskraćivanja civilnih i političkih prava, nejednakog tretmana, kršenja ljudskih prava i diskriminacije na različitim osnovama; • Suštinske greške u prevodima dokumenata im mogu promeniti značenje. Na taj način kreira se konfuzija i i neizvesnost u pravnom okviru; • Nedosledne interpretacije i kontradiktorna značenja između jezičkih verzija mogu promentiti primenu zakona na osnovu ličnog tumačenja od strane zvaničnika koji na taj način mogu imati uticaj na vladavinu zakona uopšte. Terminologija definisana zakonom se može kasnije odraziti u zvaničnim dokumentima ili podzakonskim aktima sa desetinama negativnih efekata na socio-ekonomski i politički razvoj.
Glavni problem Loše prevedeno zakonodavstvo i značajne nedoslednosti između različitih jezičkih verzija su glavni identifikovani problem sa kojim se suočava zakonodavstvo. Nedostatak efektivnog, racionalnog mehanizma i procesa prevođenja, lektorisanja i korekcije jezičkih grešaka u zvaničnim dokumentima, uključujući zakone, podzakone, propise, odluke i administrativne instrukcije.
Uzroci • Nedostatak efektivnog i racionalnog mehanizma za prevod odražava greške u nacrtu zvaničnih dokumenata koje izrađuju vladine institucije; • Većina radova vladinih prevodioca uključuje bespravna dokumenta i komunikaciju, a kapacitet prevodioca je ograničen. Broj prevodioca ne odražava zahteve svakog ministarstva; • Odsustvo izvornih govornika srpskog jezika u vladinim prevodilačkim jedinicama, jer uopšteno gledano, prevodioci, tumači i lektori idealno rade na svom maternjem jeziku; • Izazov u regrutovanju kvalifikovanih profesionalaca na centralnom nivou. Jedan od razloga za to su niske plate, koje su niže od standarda (tržišna visina plate za stručnjaka za jezike), u odnosu na veliki obim posla i odgovornost koju pozicija zahteva. U takvim okolnostima vladine institucije moraju smanjiti kriterijume za zapošljavanje i zaposliti nekvalifikovanog prevodioca. Jedini kriterijum, u tim slučajevima, je „slabo poznavanje“ srpskog ili albanskog jezika. To uzrokuje

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

probleme sa kapacitetom i sposobnostima među prevodiocima i njihov nizak nivo profesionalnosti dovodi do smanjenog kvaliteta prevoda, tumačenja i korekcije; • Nedostatak kancelarijskih resursa, kao što su rečnici ili pravni rečnici, onlajn alati i softver za prevođenje, koji bi mogli poboljšati tačnost i doslednost ili, najznačajnije, jedinstvenih smernica za osiguravanje sistematskog pristupa prevođenju i finalizaciji službenih dokumenata; • Nedostatak obrazovnih profila/programa na univerzitetima. Ni Univerzitet u Prištini ni Univerzitet u Severnoj Mitrovici nemaju jezičke programe za prevođenje niti studije na srpskom i albanskom jeziku. Štaviše, učenici nemaju nastavu na oba jezika ni tokom osnovnog i srednjeg obrazovanja. Postoji i nedostatak akademskih sertifikovanih programa ili standardizovanih testova za jezike koji bi potvrdili jezičko znanje i sertifikovali jezičke profesionalce; • Nedostatak mogućnosti za obuku stručnjaka za jezike. Vladine institucije nemaju razvojne programe za radnike kojima bi unapredili veštine i znanje i osnažili kompetentnost i učinak jezičkih profesionalaca koji pružaju pravne usluge. Prema KPJ i međunarodnoj organizaciji koja nadgleda primenu Zakona o upotrebi jezika, očigledno je da stručnjaci u jezicima nemaju duboko razumevanje i komandu nad pravnim pitanjima, terminologijom i opštim osećajem za jezik; • Postavljanje kratkih rokova za prevođenje od strane institucija dovodi prevodioce u situaciju da češće prave greške u prevodu.

Tabela u daljem tekstu pokazuje zainteresovane strane koje su identifikovane. Takođe pokazuje da li su pogođene uzrocima, efektima ili i jednim i drugim. Pored toga, poslednja kolona u pregledu pokazuje kako su pogođene. Odeljak 5 pruža informacije o tome kako su ove zainteresovane strane konsultovane.

Tabela 4: Pregled zainteresovanih strana koje se odnose na definiciju problema

Naziv zainteresovane strane	Uzroci sa kojima je zainteresovana strana povezana	Efekti sa kojima je zainteresovana strana povezana	Način na koji je zainteresovana strana povezana sa ovim uzrocima ili efektima
Građani, zajednice	Nejednak tretman građana zbog nejednakih jezičkih verzija zvaničnih dokumenata	Postizanje jednakog tretmana i efikasnih usluga	Osećaju efekte problema na dnevnom nivou
Institucije, administracija	Nizak nivo profesionalnosti	Nedosledna tumačenja zakona	Prema izveštaju Evropskog Centra za

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

	Nedostatak mogućnosti treninga za prevodioce Nedostatak obrazovnih profila/programa na univerzitetima Nedostatak adekvatnog kriterijuma tokom procesa zapošljavanja Nedostatak akademskog procesa sertifikacije za tumače i prevodioce	Posledice koje proizvodi zakon mogu biti različite Kontradiktorna značenja između verzija jezika Terminologija definisana zakonom može kasnije biti odražena na zvaničnim dokumentima i podzakonskim aktima	probleme manjina iz 2013. godine⁵, značenje/izvor tekstualne poruke se razlikuje od značenja ciljnog teksta. Ciljni tekst sadrži strukturu rečenice, pravopis i pogrešnu interpunkciju izvornog jezika, a to stvara besmislenost teksta. Ciljni tekst ne odgovara leksikonu i relevantnoj/pravnoj terminologiji.
Sudstvo -Ministarstvo Pravde -Sudovi -Sudski Savet Kosova -Sudije -Građani/zajednice	Jednako kao sa institucijama Greške u prevodu menjaju značenje zakona.	Greške u prevodu zakona čine primenu zakona od strane sudija i sudova većim izazovom i smanjuju predvidljivost u pravnom okviru koja može voditi ka nejednakom tretmanu građana koji su deo sudskih procesa	OEBS-ova procena⁶ je identifikovala 162 manjih i 49 bitnih grešaka u prevodu na srpski jezik sledećih zakona: - Zakon Br. 03/L-199 o Sudovima; - Zakon Br. 05/L-032 o amandmanima i dopunjavanju Zakona Br. 03/L-199 o Sudovima; - Zakon Br. 04/L-149 o izvršenju kaznenih sankcija; - Zakon Br. 04/L-015 o zaštiti svedoka; - Zakon Br.

⁵ Monitoring i evaluacija usaglašenosti sa Zakonom o upotrebi jezika, pogledajte na: <http://komisioneri-ks.org/repository/docs/Piloting-the-Use-of-Indicators-in-the-Work-of-the-Assembly-of-Kosovo-Final-Report-January-2014-SRB.pdf>

⁶ Misija OEBS-a na Kosovu "Izveštaj o dvojezičnom zakonodavstvu na Kosovu", Priština, Septembar 2018, str 12-13

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

			2004/32 Porodični Zakon Kosova; - Zakon Br. 2004/26 Zakon o nasleđivanju; - Zakon Br. 03/L-10 o Notaru; - Zakon Br. 04/L-002 o amandmanima i dopunjavanju Zakona Br. 03/L-010 o Notaru; i - Zakon Br. 04/L-017 o Besplatnoj pravnoj pomoći
--	--	--	--

Odeljak 2: Ciljevi

Opšti cilj ovog dokumenta je pokretanje razvoja institucionalnih mehanizama za prevenciju lošeg kvaliteta prevoda, tumačenja i lektorisanja zvaničnih dokumenata, uključujući pravne akte, politike, strategije, odluke i saopštenja.

Specifičan cilj Koncept dokumenta je uspostavljanje Centralne prevodilačke jedinice (CPJ), pod pokroviteljstvom Kancelarije poverenika za jezike/Kancelarije premijera i uvođenje kvalitetnog i kvalifikovanog lektorisanja i prevodenja. Izgradnja centralne prevodilačke memorije, razvijanje rečnika pojmova i analiza kvaliteta i konačno, bavljenje listama štamparskih grešaka kada jedinica bude institucionalizovana.

Tabela 5: Relevantni ciljevi Vlade

Relevantni ciljevi	Naziv relevantnog planskog dokumenta (izvornog)
Potpuno sprovođenje jezičkih prava	Na osnovu ovog Koncept Dokumenta
Bolji kvalitet prevoda zvaničnih dokumenata	Na osnovu ovog Koncept Dokumenta
Efikasne prevodilačke procedure	Na osnovu ovog Koncept Dokumenta

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Odeljak 3: Opcije

Na osnovu svog mandata, Kancelarija poverenika za jezike može da preporuči i pokrene institucionalnu akciju radi prevencije problema stvorenog zbog lošeg prevoda najviših pravnih akata. Nekoliko opcija je dostupno za rešavanje ovog pitanja. Tokom identifikovanja opcija, uzete su u razmatranje budžetske posledice, održivost, doslednost, kvalitet i odgovornost. Kao rezultat toga izdvajaju se sledeće opcije:

- Opcija bez promene - mali broj jezičkih stručnjaka i angažovanje agencija: prevod, korektura i uređivanje od strane spoljnih kompanija.
- Angažovanje dodatnog broja tumača na različitim nivoima državnih organa i skupštine, ulaganje u njihovu obuku, kao i angažovanje kvalifikovanih lektora i tumača, uspostavljanje malih prevodilačkih jedinica u svakoj od institucija i reorganizacija njihovog rada.
- Osnivanje Centralne prevodilačke jedinice(CPJ) – Jedinice za prevod, jezičku kontrolu i harmonizaciju pod pokroviteljstvom Kancelarije poverenika za jezike/ Kancelarije premijera i uvođenje kvalitetnog i kvalifikovanog lektorisanja i prevodenja. Izgradnja centralne prevodilačke memorije, razvijanje rečnika pojmova i analiza kvaliteta i konačno, bavljenje listama štamparskih grešaka kada jedinica bude institucionalizovana.

Odeljak 3.1: Opcija bez promene [trenutna]

Različite jezičke verzije zakona treba da imaju isto pravno dejstvo u praksi i pred sudovima, očekuje se da svaki pravni akt treba da bude protumačen i primenjen na jedinstven način. Drugim rečima, pravni akt mora biti saopšten na način u kom bi se u svim okolnostima postiglo isto pravno dejstvo. „Nakon što je protumačen, svaki zakon treba da prenese apsolutno isto značenje, kako bi proizveo identična dejstva, bez obzira na lingvističko poreklo osobe koja je njime pogođena“ (Evropska komisija DG, 2010).⁷

Vlada Kosova nije u mogućnosti da ispuni ove zakonske obaveze usled nedovoljnih kapaciteta (broj i kvalitet jezičkih stručnjaka) što dovodi do situacije da je većina dokumenata Vlade na jednom od službenih jezika nepravilno napisana.

Najočigledniji problem je kvalitet prevoda zakona usvojenih u Skupštini Kosova, a izrađenih od strane Vlade. Usvajanje zakona sa jezičkim greškama ne samo da krši Zakon o upotrebi jezika u

⁷ Bookshop.europa.eu, (2010). *Zakonodavstvo u EU multilingvalnom okruženju*. [online] pp. 1, 2. Available at: http://ec.europa.eu/dgs/translation/publications/studies/multilingual_lawmaking_en.pdf

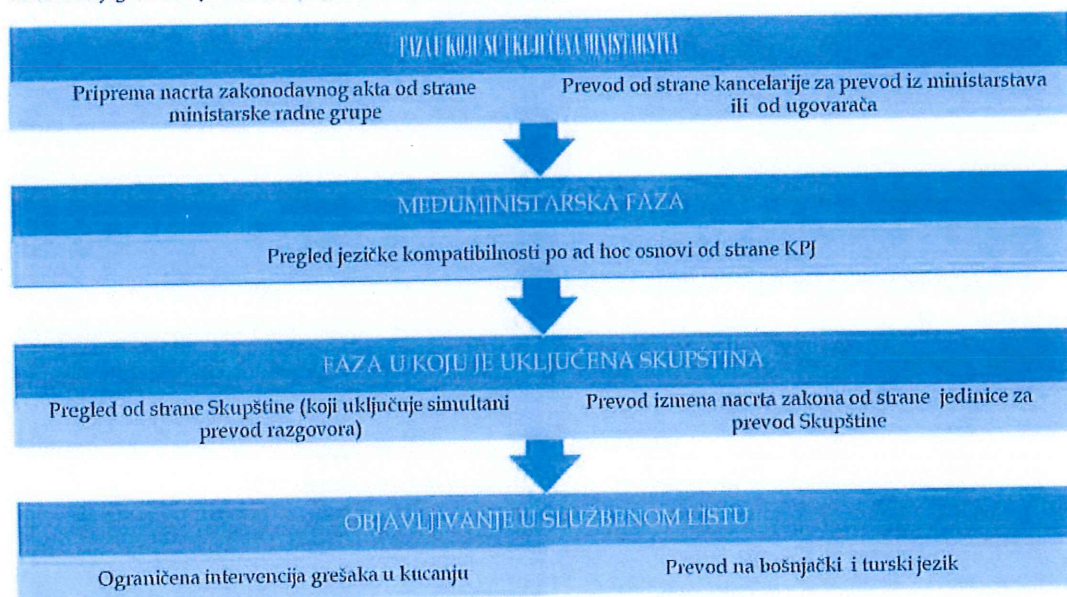
Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

svojoj suštini, već i stvara konfuziju, jer obe verzije zakona treba da imaju jednak status, pa verzija sa jezičkim greškama stvara različite pravne posledice.

Primeri nepropisno prevedenih normativnih akata su brojni. Možda najbolji primer je Krivični zakonik Kosova koji, prema istraživanju izvršenom od strane „VestiOnline“ (2015)⁸, sadrži preko 5500 lingvističkih grešaka u verziji na srpskom jeziku. Još gore, greške se ne odnose samo na pravilnu upotrebu gramatike, već su često suštinske prirode. Znatno različit tekst može proizvesti značajno različite posledice kada se zakon sprovodi i stvara trošak koji snosi Vlada. „Loši prevodi - i loši originali - mogu dovesti do štete koju će pretrpeti građani ili preduzeća, kao i do pravne nesigurnosti sudskih postupaka. Troškove, koji iz toga proizlaze je teško izračunati, ali će verovatno biti značajni“.⁹

Razlog trenutne situacije je način na koji se zakonodavni proces i prateće prakse prevodenja organizuju u ovom trenutku. Procesi su ilustrovano opisani u nastavku:

Tabela 6 Dijagram toka procesa usvajanja zakona i procesa prevodenja

Zakonodavni proces na Kosovu podeljen je u četiri faze:

- Faza u koju su uključena ministarstva, gde ministarska radna grupa izrađuje prvi nacrt zakona i obezbeđuje prevod na oba službena jezika i, dodatno, na engleski jezik tokom procesa izrade i konačnog nacrtu.

⁸ <https://vesti-online.com/Vesti/Tema-dana/470608/Kosovo-izgubljeno-u-prevodu-5-Odgovorne-i-institucije>

⁹ Studije o prevodenju i multilingualizmu, Merenje kvalitativnih troškova i troškova lošeg kvaliteta prevoda, Evropska Komisija, Januar 2012, https://www.fit-ift.org/wp-content/uploads/2013/11/quality_cost_en.pdf, pristupljeno 2019

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

- Međuministarska faza, u toku koje KPJ, kada prima nacрте dokumentata od ugovarača, ponekad daje preporuke o kompatibilnosti između službenih jezika. Ovo se radi na ad hoc, dobrovoljnoj osnovi, s' obzirom na mali broj službenika u KPJ.
- Faza u koju je uključena Skupština, gde Skupština pregleda nacrt dokumenta i tokom koje on dobija svoj konačni oblik. Sav prevod obezbeđuje Kancelarija za prevod Skupštine. Ova kancelarija, međutim, prevodi samo izmene i dopune teksta koje usvoji Skupština, dok većina teksta ostaje onakvim kakvim ga je predložila Vlada.
- Faza objave usvojenog zakona u Službenom listu, gde se ispravljaju samo greške u kucanju u tekstu na službenim jezicima, u dogovoru sa Skupštinom, a usvojeni zakon se takođe prevodi i objavljuje i na bosanskom i turskom jeziku.

Na osnovu ovog procesa, očigledno je da različite prevodilačke jedinice ili, u nekim slučajevima, angažovane prevodilačke agencije, prevod više na četiri različita nivoa. To dovodi, do nedovoljnih prevodilačkih kapaciteta jer prevodioci zaposleni u Vladi rade u različitim institucijama i do nedoslednosti zbog nedostatka komunikacije između zainteresovanih strana uključenih u različite faze prevoda, nedovoljno razvijene terminološke baze podataka, nekonkurentnih naknada za tumače zaposlene u Vladi, kao i zbog nedostatka postupaka sertifikacije.

Ova opcija, takođe, pruža mogućnost povećanja spoljnih saradnika prema postojećem ugovoru sa agencijama o prevodu/tumačenju, koji uključuje prevođenje, lektorisanje i izmene teksta od strane spoljne kompanije. Kapacitet prevođenja već postoji na slobodnom tržištu i koncentrisan je u više privatnih kompanija koje nude usluge prevoda. Ove kompanije, takođe, nude usluge lektorisanja i korekcije tekstova. Međutim, iako je angažovanje spoljnih saradnika najbrže rešenje za problem lošeg kvaliteta prevoda tekstova zakonodavnih akata i zvaničnih dokumenata, postoje izvesni nedostaci koji za Vladu ovo rešenje čine neprihvatljivim. Prvo, ovo je skuplje rešenje od korišćenja internih usluga prevoda. Drugo, procedure nabavke Vlade su takve da bi svaka institucija morala pojedinačno da izvrši nabavku usluga prevoda i lektorisanja, što bi moglo dovesti do nedosledne terminologije i kvaliteta. „Angažovanje spoljnih lingvista za obavljanje posla predstavlja mogućnost da prevod ne bude u skladu sa odgovarajućim standardima, osim kada angažujete ugledne stručnjake sa dugogodišnjim iskustvom“ (Harcz, 2011)¹⁰. Takođe, činjenica da kancelarije za nabavke pri Vladi najčešće sklapaju ugovore sa kompanijama koje nude najnižu cenu, može se negativno odraziti na kvalitet. Osim toga, problem podeljenih praksi prevoda koje postoje danas postojao bi i dalje. Konačno, institucije bi trebalo da brine što, iako se prevod i lekturisanje zakonodavnih tekstova mogu preneti na spoljne saradnike, ne postoji odgovornost za te prevedene tekstove, jer agencije nemaju osećaj kašnjenosti zbog grešaka napravljenih u prevodu čime se narušava kvalitet njihovih usluga.

Ova opcija ne zahteva zakonodavne promene, ali u ovom slučaju primena Zakona o nabavkama je podrazumevana.

¹⁰ "Frilansing vs. Menadžment prevodilačkih agencija", Daniel B. Harcz, magazin Multilingual <http://dig.multilingual.com/2011-06/index.html?page=62>, pristupljeno 2019

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Kao što je navedeno, očigledno je da ne postoji institucionalizovani proces lektorisanja, stručnog uređivanja i procesa usklađivanja. Bez koordinisanih Vladinih napora i akcije aktuelna situacija ne može biti rešena.

Odeljak 3.2: Opcija poboljšanja sprovođenja i izvršenja

Angažovanje dodatnog broja tumača na različitim nivoima državnih organa i skupštine, ulaganje u njihovu obuku, kao i angažovanje kvalifikovanih lektora i tumača, uspostavljanje malih prevodilačkih jedinica u svakoj od institucija i reorganizacija njihovog rada.

Prednosti takvog rešenja su poboljšanje kvaliteta prevoda sa povećanim brojem tumača po instituciji. Uvođenje lektorisanja i uređivanja u proces dodatno bi poboljšalo kvalitet prevedenog teksta i zvaničnih dokumenata.

Međutim, postoje i brojni nedostaci ove opcije. Prvo, broj institucija koje bi morale da zaposle nove članove osoblja - sva ministarstva, Kancelarija premijera, nezavisne agencije, regulatorna tela i sve druge državne institucije koje imaju obavezu da zaposle dodatan broj prevodilaca. Međutim, javna uprava se već suočava sa velikim brojem javnih službenika i prema planovima reforme javne uprave, broj javnih službenika će morati da se smanji u narednim godinama. Imajući u vidu da bi, prema ovom planu, sve institucije imale obavezu da uspostave sopstvenu jedinicu za prevođenje i zaposle najmanje po jednog lektora i urednika za svaki od službenih jezika, Kancelariji poverenika za jezike biće veoma teško da ubedi Vladu da preduzme ovakav korak. Drugo, različite manje prevodilačke jedinice zadužene za prevod na različitim nivoima zakonodavnog procesa bi i dalje imale prostora za terminološke nedoslednosti, koje bi se nalazile u konačnim, usvojenim tekstovima zakona i zvaničnih dokumenata. I na kraju, proces zapošljavanja tako velikog broja javnih službenika je teško kontrolisati, posebno kada se to dešava nezavisno u tako velikom broju različitih institucija, što bi moglo dovesti do nedoslednih rezultata između velikog broja institucija.

Druga opcija zahteva izmene i dopune relevantnih ministarskih propisa, odnosno organizacione strukture ministarstava radi zapošljavanja novog prevodilačkog osoblja na različitim nivoima vlasti. Takođe, može biti potrebno pokrenuti izmenu i dopunu Uredbe br. 09/2011 rada Vlade i Administrativnog uputstva br. 03/2013 o standardima za izradu normativnih akata.

Kao što je poznato, postoji 21 Ministarstvo od kojih će svako, u različitom obimu, biti pogođeno prihvatanjem ove opcije. Stoga, trenutni broj od 49 prevodioca će, u najmanje, biti udvostručen nakon uspostavljanja pojedinačnih, odvojenih prevodilačkih jedinica sa po, minimum 4 zaposlena. Dodatno, podrazumeva se zapošljavanje još 16 prevodioca u Ministarstvima koja nemaju nijednog, što čini ukupni trošak dvostruko većim nego u Opciji 3, što je detaljnije objašnjeno u Tabeli 10.

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Stoga, ova opcija će doneti najveći negativan uticaj na budžet, s'obzirom da će svaka institucija morati da reorganizuje svoje trenutne prevodilačke kapacitete u vlastitu prevodilačku jedinicu sa najmanje četiri člana (dva prevodioca, dva lektora) i angažovati više osoblja u zavisnosti od svojih potreba. Osim toga, proces stvaranja prevodilačke jedinice za svaku instituciju podrazumeva promenu određenih pravnih dokumenata. Takođe, uvođenje sistema kompjuterski potpomognute tehnologije će biti potrebno sprovesti u svakoj jedinici posebno, što bi moglo dovesti do dodatne neusaglašenosti između jedinica i institucija. Konačno, problemi opisani u izveštaju OEBS-a ostaju isti, s'obzirom na to da procedura prevodenja koju ova opcija nudi ostaje decentralizovana.

Odeljak 3.3: Treća opcija [preferirana opcija]

Osnivanje Jedinice za prevod i jezičku kontrolu i harmonizaciju pod pokroviteljstvom Kancelarije poverenika za jezike/Kancelarije premijera. Ovo bi značilo uvođenje kvalitetnog i kvalifikovanog lektorisanja i prevodenja, izgradnja centralne prevodilačke memorije, razvijanje rečnika pojmova i analize kvaliteta.

Najveća prednost ovog rešenja je da će prevod tokom zakonodavnog procesa konačno biti pojednostavljen u usklađen proces. Za ovo rešenje nije potrebno mnogo dodatnog osoblja za prevodenje/tumačenje i bio bi potreban ograničen broj lektora i urednika za oba službena jezika (broj je značajno manji nego kod druge opcije). U svakom slučaju, investiranje u kvalitet je neizbežno u cilju smanjenja rizika od lošeg kvaliteta prevoda; bez investiranja u kvalitet tekstova postoji veći rizik od pravne nesigurnosti i štete državi, i za javne službe za prevod i za organizacije kojima pripadaju.¹¹ Potencijalna šteta je značajna. U svakom slučaju, „ne postoji jedan-prema-jedan veza između cene i kvaliteta prevoda" (Ray, 2014).

Osim toga, uspostavljanje Prevodilačke jedinice u okviru Kancelarije poverenika za jezike/Kancelarije premijera bi eliminisalo podelu prevoda tokom zakonodavnih procesa, omogućilo razmenu iskustava, razvoj terminološke baze podataka, povećalo doslednost korišćene terminologije i pomoglo bi razvoju instrumenta za kompjuterski potpomognuto prevodenje za službene jezike na Kosovu.

Ova opcija zahteva izmene i dopune Uredbe br. 16/2013 o organizacionoj strukturi Kancelarije premijera sa nadležnostima zbog formiranja Jedinice u okviru Kancelarije poverenika za jezike/Kancelarije premijera. Takođe, biće potrebno pokrenuti izmene i dopunu Uredbe br. 09/2011 rada Vlade i Administrativnog uputstva br. 03/2013 o standardima za izradu normativnih akata, kako bi se jasno definisali zakonski osnov, mandat, status i odgovornosti ove jedinice.

Za ovu Jedinicu se predviđa da treba da vodi računa o prevodu na službene jezike. Najveću pažnju treba posvetiti nalaženju više prevodioca koji bi prevodili na svoj maternji jezik ili jezik

¹¹ Studije o prevodenju i multilingualizmu, Merenje kvalitativnih troškova i troškova lošeg kvaliteta prevoda, Evropska Komisija, Januar 2012, https://www.fit-ift.org/wp-content/uploads/2013/11/quality_cost_en.pdf, pristupljeno 2019

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

na kome su se školovali. Tačan opis posla i projektni zadatak Jedinice će biti razvijen i definisan tokom faze pripreme tokom 2019. godine (kao što je predviđeno Planom sprovođenja). Međutim, namera je da se Jedinica isključivo bavi obradom dokumenata koji prolaze javnu raspravu, kao što su:

- Nacrti zakona;
- Nacrti podzakonskih akata;
- Strateška dokumenta;
- Koncept dokumenti;
- Pravni akti Ministarstava;
- Vladine Odluke itd.

U skladu sa ovim, Jedinica za prevod i jezičku kontrolu i harmonizaciju bi trebala da zaposli najmanje 8 prevodioca albansko-srpsko-albanskog, dva lektora za svaki jezik i jednog jezičkog i pravnog stručnjaka. Biće osmišljena specijalna šema kompenzacije s'obzirom da su prevodioci deficitarno osoblje. Jedinicom će upravljati koordinator koji bi direktno izveštavao Povereniku za jezike. Zadaci i opis radnih mesta biće razvijeni tokom prve godine faze sprovođenja.

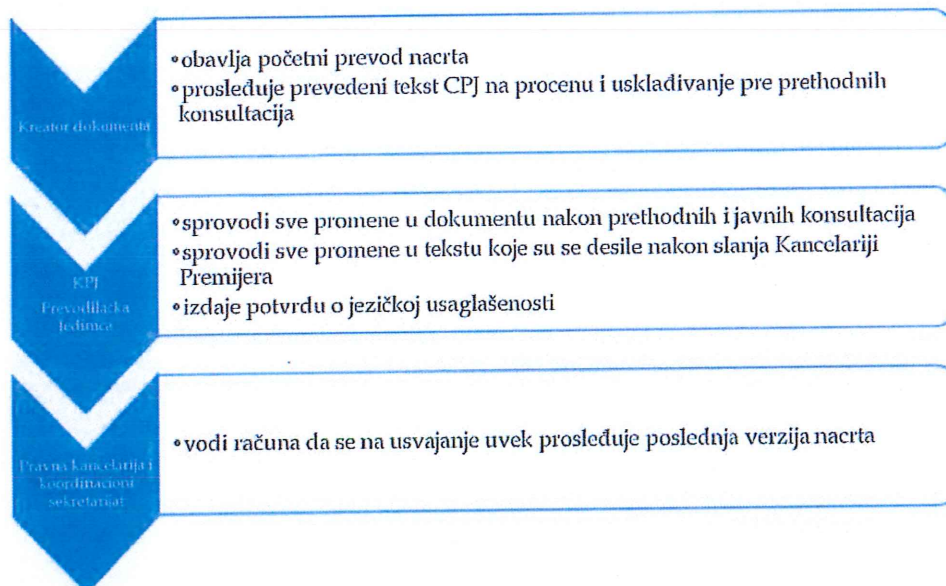
Figure 7 Hijerarhija rada u Jedinici

Jedinica će, u saradnji sa ostalim elementima u KPJ, takođe obavljati procenu kvaliteta prevoda koji je već izrađen ne bi li pružila pomoć u proceni tekućih politika prevodenja i izradi budućih preporuka i politika. Jedinica će obezbediti analizu kvaliteta tekstova na službenim jezicima na zahtev Poverenika za jezike. Na osnovu iskustva Jedinice za prevodenje biće razvijene obuke za prevodioce i tumače koji rade u administraciji. Definitivni mandat jedinice će se definisati prilikom izrade predloga za izmene podzakonskih akata koji je ranije pomenut u dokumentu. Za potrebe ovog dokumenta pominje se samo opšta uloga Jedinice, kako to zahtevaju uputstva za izradu Koncept Dokumenta.

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Tabela 8 Proces prevodenja

Uspostavljanjem Jedinice za prevod i jezičku kontrolu i harmonizaciju radna mesta prevodioca na centralnom nivou neće prestati da postoje i nastaviće da se bave svakodnevnim radnim zadacima ministarstava. Drugim rečima, Prevodilačka jedinica se neće baviti unutrašnjim poslovima prevodenja u ministarstvima, sem ako ta dokumentacija može značajno uticati na primenu zakona u praksi.

Prevodilačka jedinica treba da bude opremljena savremenim sistemom kompjuterski potpomognute tehnologije kako bi se poboljšala doslednost i kvalitet prevoda. Iako će u početku Jedinica razmenjivati prevodilačku memoriju i pojmove iz rečnika sa ministarstvima, krajnji cilj je posedovanje serverskog prevodilačkog softvera na nivou Vlade, kojim će koordinisati Prevodilačka jedinica i tako, u realnom vremenu, uticati na prevode ministarstava.

Ova opcija je najbolje dugoročno održivo rešenje koje se nalazi u okviru budžetskih i kadrovskih ograničenja kosovske Vlade u narednim godinama. Uspostavljanje takve jedinice bilo bi pod direktnim nadzorom Kancelarije poverenika za jezike. Kao takvu, koncentrisanu u jednu kancelariju, na centralnom nivou, bilo bi je lakše nadzirati i kontrolisati njen rad.

Negativna strana ove opcije je vreme koje je potrebno za razvijanje administrativnih procedura za uspostavljanje takve jedinice i procedure zapošljavanja koje bi obuhvatile više od dve godine, kao i neophodna, gore navedena, promena pravnih akata.

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Odeljak 4: Identifikacija i procena budućih uticaja opcija

Opcija 3, koju je predložila Kancelarija poverenika za jezike, može imati različite uticaje na širok spektar institucija i društva. Ovi uticaji podrazumevaju ekonomske, socijalne, ekološke, uticaje na osnovna prava, rod, društvenu jednakost, mlade i na administrativno opterećenje. U donjoj tabeli, predstavljene su procene ovih uticaja.

Tabela 9 Najznačajniji identifikovani uticaji po kategoriji uticaja

Kategorije uticaja	Relevantni identifikovani uticaji
Ekonomski uticaji	Nizak ekonomski uticaj u kategoriji Uticaja na MSP-ove i Investicijama(Aneks 1)
Socijalni uticaji	Nizak socijalni uticaj u Obrazovanju, Upravljanju i Kriminalu i bezbednosti(Aneks 2)
Uticaji na životnu sredinu	Ne očekuju se relevantni uticaji u ovoj kategoriji (Aneks3)
Uticaji na osnovna prava	Nizak uticaj na Dostojanstvo, Slobode i Dobru administraciju, visok uticaj na Jednak tretman. (Aneks 4)
Rodni uticaj	Bez relevantnih uticaja u ovoj kategoriji
Uticaji na društveni kapital	Bez relevantnih uticaja u ovoj kategoriji
Uticaji na omladinu	Bez relevantnih uticaja u ovoj kategoriji
Uticaji na administrativno opterećenje	Administrativna opterećenja se očekuju, ali se ne mogu meriti u kratkom roku.
Uticaj na MSP-ove	Test nije sproveden, jer se ne primenjuje u ovom slučaju.

Ekonomski uticaji:

Da li će se povećati strane direktne investicije? - Očekuje se nizak uticaj

Da li su kompanije koje su pogođene uticajem uglavnom MSP-ovi? - Očekuje se nizak uticaj

Socijalni uticaji:

Da li će visoko obrazovanje biti pogođeno uticajem? - Očekuje se nizak uticaj

Da li će obrazovanje radnika i doživotno učenje biti pogođeni uticajem? - Očekuje se nizak uticaj

Da li opcija utiče na sposobnosti građana da učestvuju u demokratskom procesu? - Očekuje se nizak uticaj

Da li se sve osobe tretiraju jednako? - Očekuje se nizak uticaj

Da li će javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima? - Očekuje se nizak uticaj

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Da li opcija utiče na način na koji funkcionišu političke partije? - Očekuje se nizak uticaj

Da li će civilno društvo biti pogođeno uticajem? - Očekuje se nizak uticaj

Da li je kapacitet organa za sprovođenje zakona pogođen uticajem? - Očekuje se nizak uticaj

Da li su prava i bezbednost žrtava kriminala pogođeni uticajem? - Očekuje se nizak uticaj

Uticaji na osnovna prava:

Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, njihovo pravo na život ili lični integritet? - Očekuje se nizak uticaj

Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaca? - Očekuje se nizak uticaj

Da li opcija utiče na pravo lica na privatnost? - Očekuje se nizak uticaj

Da li opcija utiče na pravo na sklapanje braka ili osnivanje porodice? - Očekuje se nizak uticaj

Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodice? - Očekuje se nizak uticaj

Da li opcija štiti načelo jednakosti pred zakonom? - Očekuje se visok uticaj

Da li je način na koji uprava donosi odluke pogođen uticajem (transparentnost, proceduralno vreme, pravo pristupa datoteci itd.)? - Očekuje se nizak uticaj

Za krivično pravo i predviđene sankcije: da li su prava optuženog pogođena uticajem? - Očekuje se visok uticaj

Da li je pristup pravdi pogođen uticajem? - Očekuje se visok uticaj

Što se tiče administrativnog opterećenja, ono se očekuje ,ali se ne može meriti u kratkom roku. Ono što je izvesno jeste da će se sva administrativna opterećenja desiti u prve dve godine Plana sprovođenja s'obzirom da on podrazumeva izmenu podzakonskih akata navedenih u dokumentu, novi postupak u prevođenju i novo telo na centralnom nivou. U nekom momentu, jedinica će izdavati potvrde o jezičkoj usklađenosti za dokumente koje pregleda i prevodi. Potrebno je napomenuti da, nakon što se izvrše sve neophodne promene, administrativno opterećenje će se značajno smanjiti, jer rešenje koje nudi preferirana opcija garantuje efikasan i delotvoran rad na centralnom nivou i bolju zakonsku regulativu koja će kasnije uticati na sve druge nivoe administracije.

Odeljak 4.1: Izazovi u prikupljanju podataka

Prikupljanje podataka i bavljenje jezičkim nepravilnostima u zakonskim dokumentima Vlade Kosova vrši se od osnivanja Kancelarije poverenika za jezike(KPJ). Podaci se zasnivaju na nekoliko izveštaja procesa praćenja KPJ, razmatranju žalbi građana, izveštaja domaćih i

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

međunarodnih institucija¹², kao i nizu pritužbi građana, medija i NVO o jezičkim greškama izdatim od strane institucija, kako u ličnim dokumentima, tako i u zakonskim i podzakonskim aktima. Jezičke nepravilnosti ili greške koje su tako napravljene uticale su, takođe, na pogrešno tumačenje softvera i na propuste sa greškama u ličnim dokumentima, kao što je bio slučaj sa vozačkim dozvolama. Kancelarija poverenika je u ovim slučajevima intervenisala i u saradnji sa Agencijom za civilnu registraciju je rešila ove nedostatke. Sa druge strane, KPJ je zatražila od svih institucija da je konsultuju pre izrade softvera kako bi se izbegle moguće greške pri pokretanju istog, kako bi građani imali jasan pristup na bilo kom od službenih jezika. Uprkos tome, Kancelarija je redovno dobijala žalbe na nejasnoće sa kojima se građani suočavaju kako u pravnim dokumentima, tako i u softveru.

Drugi način prikupljanja podataka jeste putem onlajn platforme za javnu raspravu gde je Kancelarija poverenika redovno dostavljala svoje komentare. Kancelarija nikada nije dobila potvrdu da su komentari i preporuke zaista uzeti u obzir. S druge strane, za KPJ je nemoguće da preispita da li su komentari usvojeni ili ne zbog nedostatka stručnjaka za jezike i malog broja osoblja. Uopšteno govoreći, veliki broj grešaka sa kojim se susreću tokom nadgledanja, onemogućio je Kancelariju u prikupljanju svih grešaka i propusta u zakonodavnim dokumentima Vlade Kosova.

U određenim slučajevima, kada je institucija bila spremna za saradnju, KPJ je intervenisala angažovanjem stručnjaka ne bi li poboljšali ova dokumenta. Nemogućnost da pruži stalnu, kontinuiranu ekspertizu zbog faktora kao što su: nedostatak stalnih stručnjaka (stručnjaci se angažuju samo na 6 meseci) ili nedostatak saradnje i volje institucije za savetovanje sa KPJ kada pripremaju nacrt pravnih dokumenta, doprinelo je tome da većina ovih dokumenata imaju jezičku nepodudarnost i da se greške i nejasnoće pojavljuju u obe jezičke verzije zakona i akata. Ovo je pokrenulo potrebu za stvaranjem Jedinice za prevod, jezičku kontrolu i harmonizaciju, ne bi li se izbegle jezičke nepravilnosti u zakonskim, podzakonskim, strateškim i Vladinim dokumentima.

Odeljak 5: Komunikacija i konsultacija

Glavne zainteresovane strane pogođene problemom nekvalitetnog i neadekvatnog prevoda zvaničnih dokumenata jesu: Građani i zajednice; Javne institucije i administracija; Sudstvo. Konsultativne aktivnosti Kancelarije poverenika za jezike o preferiranoj opciji Koncept Dokumenta započele su radionicom održanom 8. i 9. novembra 2018. godine, u Peći. Radionica je okupila zainteresovane strane radi analize potrebe za uspostavljanjem Centralne prevodilačke jedinice, izazova koji mogu da prate ovu opciju i mogućih predloga za

¹² http://www.komisioneri-ks.org/repository/docs/Serbisht_Finale_160315.pdf Monitoring i evaluacija jezičkih prava: Sprovođenje upotrebe indikatora u radu Skupštine Kosova, Evropski Centar za problem zajednica Kosovo, Januar 2014; Višejezično zakonodavstvo na Kosovu i njegovi izazovi, Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju MISIJA NA KOSOVU, Februar 2012; Platforma za analizu i istraživanje AKTIV & CPT, Kvalitet prevođenja kosovskih zakona na srpski jezik, Januar 2016.

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

dopune/izmene Koncept Dokumenta. Okupljene su zainteresovane strane iz različitih struktura kao što su: predstavnici OEBS-a, kao međunarodni partner KPJ; predstavnici Kancelarije Ombudsmana, Kancelarije za pitanja zajednica, Pravne kancelarije Kancelarije premijera, Službenog Lista Kosova, kao institucionalne zainteresovane strane i članovi NVO Aktiv i Udruženja prevodilaca na Kosovu kao predstavnici civilnih organizacija. Tokom dvodnevne radionice, dokument je detaljno razmatran i komentari svih zainteresovanih strana koje su učestvovala su uzeti u obzir. Od posebnog značaja bili su komentari pravne kancelarije Kancelarije premijera, jer su potvrdili zakonsku potporu za preferiranu opciju, kao i razjašnjenja nekih delova Dokumenta za zainteresovane strane.

Prema zakonskoj proceduri, u okviru međuministarske konsultacije, KPJ je prosledila Koncept Dokument svim ministarstvima na pregled i kako bi dali svoje komentare i predloge. Rok za podnošenje komentara, prema proceduri, bio je 15 dana, odnosno od 18.01.2019. do 07.02.2019. Šest ministarstava su poslala svoje komentare, od kojih je njih četiri dalo konkretne predloge za izmene i dopune KD, dok su dva ministarstva samo potvrdila da nemaju dodatnih primedbi. Jedno Ministarstvo je predložilo da se uvažavaju obe opcije, dok su ostali predložili manje izmene delova KD koje su blagovremeno unete u dokument. Pri kraju roka za podnošenje komentara, Kancelarija poverenika za jezike je nazvala ostala ministarstva kako bi utvrdila jesu li pregledali Koncept Dokument i imaju li predloge. Kontaktirana ministarstva navela su da nemaju primedbi i snažno podržala preferiranu opciju potvrđujući da trenutna situacija zahteva promenu. Predlozi svih ministarstava su prihvaćeni i dokument je naknadno prilagođen svim novim komentarima.

Ministarstvo pravde i Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja poslali su konkretne komentare, od kojih su neki već ranije bili uključeni u dokument, dok su oni koji su smatrani korisnim uključeni sada. Svi komentari koji su smatrani da nemaju veze sa dokumentom su odbijeni.

Proces javne rasprave putem platforme počeo je 4. marta 2019. godine, a završio se 22. marta 2019. godine. Tokom ovog perioda nije bilo komentara ili predloga podnesenih putem platforme. KPJ je primila jedine komentare od OEBS-a, putem e-maila. Svi komentari ministarstava i OEBS-a predstavljeni su u tabelarnom obliku na dodatnom obrascu za javnu raspravu zajedno sa pojašnjenjima, koji su prethodno uključeni a koji su odbijeni. Ovaj obrazac se prilaže uz dokument uz zahtev za odobrenje.

Figure 10 Pregled aktivnosti komunikacije i konsultacija sprovedenih za koncept dokument

Proces konsultacija ima za cilj: - Da uvaži sve komentare i predloge zainteresovanih strana na koje utiče problem lošeg prevođa, kao i rešenje koje ovaj KD nudi. Dalje, kroz proces konsultacija, Koncept Dokument se prilagođava komentarima kako bi preferirana opcija na kraju bila lako prihvaćena od svih zainteresovanih strana, a i šire javnosti.						
Glavni cilj	Ciljna grupa	Aktivnost	Komunikacija/objava	Rok	Potreban budžet	Odgovorna osoba

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Sastanak otvoren za sve zainteresovane strane	OEBS i međunarodni partneri KPJ; Advokati i građani; Kancelarija za pitanja zajednica; Kancelarija Ombudsmana; Pravna kancelarija KP; NVO Aktiv; Udruženje prevodilaca	Radionica u Peći	Pozivnice su poslate nedelju dana pre sastanka. Sve stranke koje su pozvane i koje su trebale da daju svoj doprinos bile su takođe kontaktirane telefonom.	8-9. novembar 2018	Finansirano od strane OEBS-a	KPJ/Pravna kancelarija KP
Prethodne konsultacije	Ministarstva	Dostavljanje KD u elektronskom obliku svim ministarstvima i Kancelariji Premijera	U okviru zakonske procedure, u okviru prethodnih konsultacija, KPJ je prosledila Koncept Dokument svim ministarstvima na pregled da bi dali svoje komentare i predloge	Od 18.01.2019 do 07.02.2019.	Nije primenjivo	KPJ/KP
Rasprava putem onlajn platforme za javnu raspravu	Ministarstva i šira javnost	Objavljivanje konsultacija na veb stranici javne rasprave	Tokom ovog perioda nije bilo komentara ili predloga upućenih putem platforme, sem komentara OEBS-a poslatih putem e-maila	Od 4. marta 2019. do 22. marta 2019. godine	Nije primenjivo	KPJ/Kancelarija za dobro upravljanje

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Odeljak 6: Upoređivanje opcija

Iako su opcije već predstavljene kroz Koncept Dokument, ovo poglavlje daje specifične i jasne informacije o svakoj opciji ponaosob i njihovom pojedinačnom uticaju. Takođe, obezbediće objašnjenje zašto se jedna opcija preferira u odnosu na drugu i uspostaviće temeljno poređenje istih, stvarajući jasnu sliku načina na koji svaka od opcija rešava glavni problem.

Glavna pitanja tokom upoređivanja opcija su :

- Da li će opcija pojednostaviti rad zakonodavnog procesa i javnih institucija i pomoći rešavanju glavnog problema?
- Da li će imati visok uticaj na budžet institucija i Vlade?
- Da li je rešenje dugoročno?

Odeljak 6.1: Planovi za sprovođenje različitih opcija

Tabela 11 Plan sprovođenja Opcije 2

Cilj politike	Usklađivanje dvojezičnog zakonodavstva, efikasnog sistema prevođenja i kvaliteta jezika u službenim dokumentima							Očekivani trošak	
Strateški cilj	Uspostavljanje efektivnog, racionalnog mehanizma i procesa prevođenja, lektorisanja i korekcije jezičkih grešaka u zvaničnim dokumentima								
Specifičan cilj 1	Autput 1.1 – Stvaranje prevodilačkih jedinica za svaku instituciju / Angažovanje dodatnog broja prevodioca u različitim institucijama	Aktivnosti	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna organizacija / odeljenje	956,000
		Aktivnost 1.1.1 - Pokretanje izmena i dopuna relevantnih propisa ministarstava	X	X				Sve institucije pogođene ciljem politike	
		Aktivnost 1.1.2 – Reorganizacija prevodilačkih kapaciteta institucije i definisanje opisa poslova	X	X					
		Aktivnost 1.1.3 – Izrada	X	X					

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova -- ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

		odredbe o formiranju jedinice							
		Aktivnost 1.1.4 - Formiranje jedinica i zapošljavanje profesionalaca		X	X	X			
		Aktivnost 1.1.5 - Snabdevanje kancelarija softverom za prevođenje; Snabdevanje kancelarija pravnim rečnicima		X	X	X			
		Aktivnost 1.1.6 - Obuka profesionalaca za rad na softveru			X	X			
	Autput 1.2 - Zapošljavanje dodatnog broja tumača u različitim institucijama prema njihovim potrebama								
		Aktivnosti	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna organizacija / odeljenje	
		Aktivnost 1.2.1 - Zapošljavanje profesionalaca sa najmanje 4 osobe po jedinici / instituciji		X	X			Ministarstva i institucije kojima je potrebno dodatno osoblje	

Tabela 12 Plan sprovođenja Opcije 3

Cilj politike	Usklađivanje dvojezičnog zakonodavstva, efikasnog sistema prevođenja i kvaliteta jezika u službenim dokumentima								Očekivani trošak
Strateški cilj	Uspostavljanje efektivnog, racionalnog mehanizma i procesa prevođenja, lektorisanja i korekcije jezičkih grešaka u zvaničnim dokumentima								
Specifičan cilj 1	Autput 1.1 - Uspostavljanje Jedinice za prevod, jezičku kontrolu i harmonizaciju	Aktivnosti	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna organizacija / odeljenje	384,364
		Aktivnost 1.1.1 - Promena pravnih akata na koje će uticati cilj politike i uspostavljanje nove odredbe	X	X				Sve institucije pogod	

Koncept dokument o reformni procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

	za Jedinicu za prevod, jezičku kontrolu i harmonizaciju						ene ciljem politik e	
	Aktivnost 1.1.2 - Izrada odluke Vlade o "posebnom statusu prevodioca i naknada za plate"	X	X					
	Aktivnost 1.1.3 - Razvijanje linije saradnje između Jedinice i institucija	X	X					
	Aktivnost 1.1.4 - Definisanje opisa poslova i dobijanje potvrde MJU za iste/ Zapošljavanje stručnjaka		X	X				
	Aktivnost 1.1.5 - Snabdevanje kancelarija softverom za prevođenje / Snabdevanje kancelarija pravnim rečnicima		X	X	X			
	Aktivnost 1.1.6 - Dodatna obuka i sinhronizacija između Jedinice i relevantnih institucija			X	X			
	Aktivnost 1.1.7 - Uspostavljanje onlajn programa za pristup pravnim dokumentima za Jedinicu i institucije			X	X	X		
	Aktivnost 1.1.8 - Izrada standardizovanih testova i rečnika za zapošljavanje budućih stručnjaka			X	X	X		
	Aktivnost 1.1.9 - Obavljanje analize kvaliteta rada Jedinice					X	KPJ / Institucije koje sarađuju sa jedinicom	
Autput 1.2 - Uspostavlja								
	Aktivnosti	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna	

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

	anje mreže saradnje između Centralne prevodilačke jedinice i institucija		a 2	a 3	4		organizacija / odeljenje
	Aktivnost 1.2.1 - Obaveštavanje institucija da ovakva jedinica postoji i koje su njene dužnosti	X	X				Institucije koje saraduju sa Jedinicom
	Aktivnost 1.2.2 – Uspostavljanje relevantnih kontakata između Jedinice i institucija	X	X				
	Aktivnost 1.2.3 – Uspostavljanje jedinstvenog onlajn sistema za komunikaciju između Jedinice, agencija i institucija		X	X	X		

Odeljak 6.2: Upoređivanje tabela sve tri opcije

Tabela 13 Upoređivanje opcija

Metod upoređivanja: Analiza višestrukih kriterijuma (AVK)			
Relevantni pozitivni uticaji (Jačina uticaja +++++ veoma pozitivno)	Opcija 1: Bez promene	Opcija 2: Angažovanje dodatnog broja tumača na različitim nivoima državnih organa i skupštine, kao i uspostavljanje malih prevodilačkih jedinica u svakoj od institucija	Opcija 3: Osnivanje Jedinice za prevod, jezičku kontrolu i harmonizaciju
	Nekoliko javnih institucija obezbeđuje pristojan prevod +	Svaka institucija ima sopstvenu prevodilačku jedinicu ++	Centralna jedinica za prevodenje sa efektivnim, racionalnim mehanizmom i procesom prevodenja, lektorisanja i korekcije jezičkih grešaka u zvaničnim dokumentima ++++
	Većina institucija ima prevodioca u svojoj kancelariji	Veći broj stručnjaka za jezike (minimum 4 po instituciji) +	Odabir male grupe stručnjaka za jezike i pravnih stručnjaka

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

	+						++++		
							Bolji kvalitet prevedenih dokumenata ++++		
							Nizak uticaj na budžet +++		
Relevantni negativni uticaj (Jačina uticaja veoma negativno veoma negativno)	Nedovoljan broj jezičkih stručnjaka i lektora ----			Najviši uticaj na budžet zbog neophodnosti uspostavljanja prevodilačke jedinice u svakoj instituciji --			Posledice promene zakonodavstva kreiranjem Jedinice -		
	Loš kvalitet prevedenih dokumentata ----			Slaba kontrola nad jedinicama i njihovim radom ----			Dodatne promene zakona, podzakonskih akata, odluka sa pokretanjem Jedinice -		
	Niske plate prevodioca ----			Nema garancije da će prevod biti bolji --			Manjak interesovanja stručnjaka za rad u Jedinici --		
Relevantni troškovi	Ne primenjuje se			Dodatno zapošljavanje 16 prevodioca u Ministarstvima, kako bi svako ministarstvo imalo po najmanje 2 prevodioca. --			Zapošljavanje 8 stručnjaka za prevođenje u Jedinici. Kroz posebne aranžmane u okviru zakonodavstva ovi stručnjaci će dobiti posebne dodatke za svoj rad. --		
				Zapošljavanje najmanje jednog lektora po jeziku, po ministarstvu, što čini 43 dodatnih lektora na centralnom nivou. -----			Zapošljavanje dva lektora po jeziku za Jedinicu. Ukupno 4 lektora. -		
				Zapošljavanje najmanje dvoje pravnih lingvista u Vladi. --			Zapošljavanje dvoje pravnih lingvista koji bi bili zapošljeni u Jedinici. -		
Očekivana procena uticaja na budžet	Godina 1 /	Godina 2 /	Godina 3 /	Godina 1 48.000 +	Godina 2 429.000	Godina 3 429.000	Godina 1 127,672	Godina 2 128,111	Godina 3 128,581
				50.000					

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Zaključak	Trenutna situacija sa loše prevedenim dokumentima i neharmonizovanim jezičkim verzijama u zvaničnim dokumentima vodi do opšte konfuzije i nejednakih pravnih posledica	Ova opcija zahteva veći broj prevodioca, trošak je viši, dok sa druge strane rizikuje da proizvede efekat neusklađenosti zakona na službenim jezicima, čime ne uklanja pravnu nesigurnost i kršenje principa jednakosti pred zakonom	Ova opcija obezbeđuje uklanjanje pravne nesigurnosti i izbegavanje kršenja principa jednakosti pred zakonom. Bolji prevodi će dovesti do koherentnog sprovođenja prava članova svih zajednica i do povećanja njihovog poverenja i poštovanja prema javnim institucijama i vladavini prava.
	---	-	+++

Odeljak 7: Zaključak i naredni koraci

Nedostatak efikasnog racionalnog mehanizma i procesa za prevođenje dovodi do sve većih grešaka u prevodu zakona što smanjuje predvidljivost u pravnom okviru i dovodi do nejednakog tretmana građana. Nedosledno prevođenje zakona može dovesti do uskraćivanja građanskih i političkih prava, nejednakog tretmana, kršenja ljudskih prava i diskriminacije na različitim osnovama. Suprotna značenja između jezičkih verzija mogle bi promeniti primenu zakona prema ličnom tumačenju od strane zvaničnika koji bi time mogli da utiču na vladavinu prava uopšte. Terminologija definisana u zakonima može se kasnije odraziti u zvaničnim dokumentima ili podzakonskim aktima sa negativnim efektima na društveno-ekonomski i politički razvoj.

Sve gore navedeno nas dovodi do zaključka da je treća opcija najefikasnija iz više razloga. Prvo, obezbediće dugoročno rešenje za loše prevođenje dokumenata koja dolaze iz ministarstava i u isto vreme ova jedinica će sarađivati sa pravnim službama kako bi osigurala da sva prevedena dokumenta proizvode jednake pravne posledice. Drugo, ova jedinica bi bila centralna, pod nadzorom Kancelarije poverenika za jezike/Kancelarije premijera i kao takva će odgovarati isključivo Premijeru. Treće, ovo rešenje je daleko jeftinije, imajući u vidu da očekuje ograničen broj stručnjaka koji će biti deo jedne kancelarije pod nadzorom Poverenika za jezike. Konačno, dobar kvalitet prevoda koji će ova jedinica omogućiti će dovesti do boljeg razumevanja zakona, efikasnijeg pravnog okvira i jednakog tretmana svih građana bez obzira na jezik koji govore.

Koncept dokument o reformi procedura prevodenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Tabela 14 Plan sprovođenja žiljerna opcije

Cilj politik e	Strateški cilj	Očekivani trošak						
		Uspostavljanje dvojezičnog zakonodavstva, efikasnog sistema prevodenja i kvaliteta jezika u službenim dokumentima						
Specifičan cilj 1	Autput 1.1 - Uspostavljanje jedinice za prevod, jezičku kontrolu i harmonizaciju	Uspostavljanje efektivnog, racionalnog mehanizma i procesa prevodenja, lektorisanja i korekcije jezičkih grešaka u zvaničnim dokumentima						
		Aktivnosti	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna organizacija / odeljenje
		Aktivnost 1.1.1 - Promena pravnih akata na koje će uticati cilj politike i uspostavljanje nove odredbe za Jedinicu za prevod, jezičku kontrolu i harmonizaciju	X	X				Sve institucije pogođene ciljem politike
		Aktivnost 1.1.2 - Izrada odluke Vlade o "posebnom statusu prevodioca i naknada za plate"	X	X				
		Aktivnost 1.1.3 - Razvijanje linije saradnje između Jedinice i institucija	X	X				
		Aktivnost 1.1.4 - Definisanje opisa poslova i dobijanje potvrde MJU za iste/ Zapošljavanje stručnjaka		X	X			
		Aktivnost 1.1.5 - Snabdevanje kancelarija softverom za		X	X	X		
								384,364

[illegible]

Koncept dokument o reformi procedura prevoda unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

	Aktivnost 1.2.2 – Uspostavljanje relevantnih kontakata između Jedinice i institucija	X	X						
	Aktivnost 1.2.3 – Uspostavljanje jedinstvenog onlajn sistema za komunikaciju između Jedinice, agencija i institucija		X	X	X				

Odeljak 7.1: Odredbe o praćenju i evaluaciji

Uz osnivanje Jedinice za prevod, jezičku kontrolu i harmonizaciju predviđeno je da ova Jedinica bude osnovana na centralnom nivou i kao takva biće odgovorna za svoj rad Kancelariji poverenika za jezike/Kancelarija premijera. Kancelarija poverenika za jezike će osigurati da kvalitet prevedenih dokumenata bude na najvišem nivou. Rad Jedinice će se dalje regulisati dokumentom u kom će se odrediti mandat Jedinice, broj zaposlenih, opis poslova, hijerarhija pozicija, delokrug rada, postupak prevodenja itd. Pored toga, kao što je to slučaj sa ostalim kancelarijama i institucijama na centralnom nivou, i ova Jedinica će biti monitorisana putem mehanizama kao što su: pisanje godišnjih izveštaja, broj prevedenih dokumenata(nacrta zakona, nacrta podzakonskih akata, strateških dokumenata, koncept dokumenata, pravnih akata ministarstava, odluka Vlade), usklađenost jezičkih verzija zvaničnih dokumenata, koinzistentnost u prevodu i postupku prevodenja.

Ovo bi značilo uvođenje kvalitetnog i kvalifikovanog lektorisanja i prevodenja, izgradnja centralne prevodilačke memorije, razvijanje rečnika pojmova i analize kvaliteta.

Najveća prednost ovog rešenja je da će prevod tokom zakonodavnog procesa konačno biti pojednostavljen u usklađen proces. Za ovo rešenje nije potrebno mnogo dodatnog osoblja za prevodenje/tumačenje i bio bi potreban ograničen broj lektora i urednika za oba službena jezika. U svakom slučaju, investiranje u kvalitet je neizbežno u cilju smanjenja rizika od lošeg kvaliteta prevoda.

Uspostavljanje prevodilačke jedinice u okviru Kancelarije poverenika za jezike/Kancelarije premijera bi eliminisalo podelu prevoda tokom zakonodavnih procesa, omogućilo razmenu iskustava, razvoj terminološke baze podataka, povećalo doslednost korišćene terminologije i pomoglo bi razvoju instrumenta za kompjuterski potpomognuto prevodenje za službene jezike na Kosovu.

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

Konačno, kao što je pomenuto u Planu sprovođenja, u petoj radnoj godini Jedinice za prevod, jezičku kontrolu i harmonizaciju, predviđeno je sprovođenje procesa provere kvaliteta rada Jedinice. Telo koje će sprovesti ovu proveru činiće službenici Vlade i Ministarstava. Pored praćenja rada jedinice i nivoa kvaliteta prevoda na službenim jezicima, uz uspostavljanje merljivih indikatora, biće sprovedena kontinuirana evaluacija kvaliteta dvojezične dokumentacije na Kosovu.

Aneks 1: Obrazac procene ekonomskog uticaja

Kategorija ekonomskog uticaja	Ključni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Poželjan nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ¹³	Da li će se povećati trenutni broj radnih mesta?		X			
	Da li će se smanjiti trenutni broj radnih mesta?		X			
	Da li će uticati na nivo plata?		X			
	Da li će uticati na olakšavanje pronalaza radnog mesta?		X			
Vođenje preduzeća	Da li će uticati na pristup finansijama za preduzeće?		X			
	Da li će se određeni proizvodi ukloniti sa tržišta?		X			
	Da li će određeni proizvodi biti dozvoljeni na tržištu?		X			
	Da li će preduzeća biti zatvorena?		X			
Administrativno opterećenje	Da li će se otvoriti nova preduzeća?		X			
	Da li će preduzeća morati da ispunjavaju nove obaveze informisanja?		X			
	Da li su obaveze informisanja za preduzeća pojednostavljene?		X			
	Da li se očekuje promena trenutnog priliva uvoza?		X			
Trgovina	Da li se očekuje promena trenutnog priliva izvoza?		X			

¹³Kada postoji uticaj na radna mesta, postojeće i socijalni uticaj.

Koncept dokument o reformni procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višeznačnom zakonodavstvu

Transport	Da li će postojati uticaj na to kako će putnici i/ili roba biti transportovani?		X			
	Da li će doći do promene u vremenu koje je potrebno za prevoz putnika i/ili roba?		X			
Investicije	Da li se očekuje da kompanije investiraju u nove aktivnosti?		X			
	Da li se očekuje da kompanije otkazu ili odlože investicije?		X			
	Da li će se povećati investicije iz dijaspora?		X			
	Da li će se smanjiti investicije iz dijaspora?		X			
	Da li će se povećati strane direktne investicije?	X		Nizak	Niska	Bolje zakonske regulative privlače strane investicije. Prema „Beloj knjizi“ Evropskog Veća Investitora, Vlada bi trebala da da podsticaj rastu i ekonomskom razvoju. Vlada mora stvoriti klimu za preduzetništvo i ulaganja, pružiti kvalitetno obrazovanje i pravnu sigurnost.
	Da li će se smanjiti direktne strane investicije?		X			
Konkurentnost	Da li će se povećati cene poslovnih inputa, kao što je električna energija?		X			
	Da li će se smanjiti cene poslovnih inputa, kao što je električna energija?		X			

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višjezičnom zakonodavstvu

	Da li se promovira inovacije ili istraživanja?		X				
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanja biti otežani?		X				
Utjecaj na MSP-ove	Da li su kompanije koje su pogođene uticajem uglavnom MSP-ovi?	X			Nizak	Niska	Vecina prevodilačkih agencija su MSP-ovi
Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj roba i usluga dostupnih za preduzeća ili potrošače?		X				
	Da li će se smanjiti broj roba i usluga dostupnih za preduzeća ili potrošače?		X				
	Da li će se povećati cene postojeće robe i usluga?		X				
	Da li će se smanjiti cene postojeće robe i usluga?		X				
Regionalni ekonomski uticaji	Da li će specifični poslovni sektor biti pogođen uticajem?		X				
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?		X				
Ukupni ekonomski razvoj	Da li će uticati na budući ekonomski rast?		X				
	Može li postojati uticaj na stopu inflacije?		X				

Koncept dokument o reformni proceduri provođenja unutar Vlade Kosova - ka harmonizovanom, višjejezičnom zakonodavstvu

Aneks 2: Obrazac procene socijalnog uticaja

Kategorija socijalnog uticaja	Ključni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Poželjan nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ¹⁴	Da li će se povećati broj trenutnih radnih mesta?		X	Visok/nizak	Visoka/niska	
	Da li će se smanjiti broj trenutnih radnih mesta?		X			
	Da li su radna mesta u određenom poslovnom sektoru pogođena uticajem?		X			
	Da li će postojati uticaj na nivo plata?		X			
	Da li će postojati uticaj na lako pronalaženje posla?		X			
Regionalni socijalni uticaji	Da li su socijalni uticaji koncentrisani na određeni region ili određene gradove?		X			
Uslovi rada	Da li su prava radnika pogođena uticajem?		X			
	Da li su uvedeni ili ukinuti standardi za rad pod opasnim uslovima?		X			
	Da li će postojati uticaj na to kako će se odvijati socijalni dijalog između zaposlenih i poslodavaca?		X			
	Da li će siromaštvo biti pogođeno uticajem?		X			
Socijalna inkluzija	Da li je pristup šeni socijalne zaštite pogođen uticajem?		X			
	Da li će se promeniti cena osnovnih		X			

¹⁴Kada postoji uticaj na radna mesta, postojaće i ekonomski uticaji.

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova - ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

	roba i usluga?					
	Da li će finansiranje ili organizacija šema socijalne zaštite biti pogođeni uticajem?			X		
Obrazovanje	Da li će osnovno obrazovanje biti pogođeno uticajem?			X		
	Da li će srednje obrazovanje biti pogođeno uticajem?			X		
	Da li će visoko obrazovanje biti pogođeno uticajem?	X			Nizak	Niska
				X		Dugoročno, kao rezultat veće potražnje za profesionalnim prevodiocima. Biće rešavani u budućoj strategiji ili planom obrazovanja.
	Da li će stručno osposobljavanje biti pogođeno uticajem?			X		
	Da li će obrazovanje radnika i doživotno učenje biti pogođeni uticajem?	X			Nizak	Niska
						Dugoročno/Doživotno učenje je praksa za prevodioce/tumače u inostranstvu. Uvođenje takve politike bi bilo dobrodošlo na Kosovu jer bi pozitivno uticalo na učinak prevodičkih jedinica.
	Da li će organizacija ili struktura obrazovnog sistema biti pogođeni uticajem?			X		
Kultura	Da li će akademske slobode i samouprava biti pogođeni uticajem?			X		
	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?			X		

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova - ka harmonizovanom, višjezičnom zakonodavstvu

Upravljanje	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?		X			
	Da li opcija utiče na mogućnosti da ljudi uživaju u kulturnim aktivnostima ili učestvuju u njima?		X			
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturnog nasleđa?		X	Nizak	Niska	Učešće je odobreno, bolji prevod će dodatno povećati kvalitet učešća.
	Da li opcija utiče na sposobnosti građana da učestvuju u demokratskom procesu?	X				Jednakost je preduslov, ali u nekim slučajevima nije moguća zbog nedostatka prevoda ili je pogođena kvalitetom prevoda (forme, instrukcije, prakse, itd.)
	Da li se sve osobe tretiraju jednako?	X		Nizak	Niska	Nije moguća zbog nedostatka prevoda ili je pogođena kvalitetom prevoda (forme, instrukcije, prakse, itd.)
	Da li će javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima?	X		Nizak	Niska	Neće direktno uticati na informacione prakse, ali kada se praksa primeni, moguće je izbeći greške.
	Da li opcija utiče na način na koji funkcionišu političke partije?		X			
	Da li će civilno društvo biti pogođeno uticajem?	X		Nizak	Niska	U svim slučajevima kada civilno društvo sprovodi bilo koju aktivnost, konkretan projekat ili zadatak, jednaki dokumenti na oba službena jezika će olakšati postupak pristupa problemu. Isti

Koncept dokument o reformni procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

							slučaj se odnosi i na medije koji dolaze u nelagodne situacije zbog pogrešnih tumačenja koja se pojavljuju.
Javno zdravlje i bezbednost ¹⁵	Da li će životi ljudi, kao što je očekivani životni vek ili stopa smrtnosti, biti pogođeni uticajem?					X	
	Da li će kvalitet hrane biti pogođen uticajem?					X	
	Da li će se zbog štetnih supstanci povećati ili smanjiti rizik po zdravlje?					X	
	Da li će zdravlje zbog promena nivoa buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemljišta biti pogođeno uticajem?					X	
	Da li će zdravlje zbog promena u korišćenju energije biti pogođeno uticajem?					X	
	Da li će zdravlje zbog promena u odlaganju otpada biti pogođeno uticajem?					X	
	Da li će način života ljudi, kao što je bavljenje sportom, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola biti pogođeni uticajem?					X	
	Da li postoje specifične grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (određuju se po faktorima kao što su godine, pol, invaliditet, društvena grupa ili region)?					X	
	Da li su šanse da kriminalci budu					X	
	Kriminal i						

¹⁵Kada postoje uticaji na javno zdravlje i bezbednost, takođe postoje i redovni ekološki uticaji.

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova - ka harmonizovanom, višjezičnom zakonodavstvu

bezbednost	uhvaćeni pogođene uticajem?					
	Da li je potencijalna korist od kriminala pogođena uticajem?		X			
	Da li je nivo korupcije pogođen uticajem?		X			
	Da li je kapacitet organa za sprovođenje zakona pogođen uticajem?	X		Nizak	Niska	Sa boljim poznavanjem zakonodavstva od strane službenika, koji pripadaju manjini/ većini, poboljšalo bi se izvršenje zakona.
	Da li su prava i bezbednost žrtava kriminala pogođeni uticajem?	X		Nizak	Niska	Jasnoća u sudskom procesu.

Aneks 3: Obrazac procene uticaja na životnu sredinu

Kategorija ekoloških uticaja	Ključni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Poželjan nivo analize
		Da	Ne			
Klima i održiva životna sredina	Da li će postojati uticaj na emisiju gasova staklene bašte (ugljen-dioksid, metan itd.)?		X			
	Da li će potrošnja goriva biti pogođena uticajem?		X			
	Da li će se promeniti raznovrsnost resursa koji se koriste za proizvodnju energije?		X			
	Da li će doći do promene cena za proizvode koji su ekološki prihvatljivi?		X			
	Da li će određene aktivnosti postati manje zagađujuće?		X			
Kvalitet vazduha	Da li će emisija zagađivača vazduha biti pogođena uticajem?		X			
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatke vode?		X			
	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?		X			
	Da li opcija utiče na izvore pitke vode?		X			
Kvalitet tla i upotreba zemljišta	Da li će kvalitet zemljišta (koji se odnosi na aciditet, kontaminaciju, upotrebu pesticida ili herbicida) biti pogođen uticajem?		X			
	Da li će erozija zemljišta biti pogođena uticajem?		X			

Koncept dokument o reformni procedura prevedenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

	Da li će zemljište biti izgubljeno (zbog izgradnje itd.)?	X			
	Da li će se dobiti na zemljištu (putem dekontaminacije itd.)?	X			
	Da li će doći do promene u korišćenju zemljišta (npr. od šuma do poljoprivredne ili urbane namene)?	X			
Otpad i reciklaža	Da li će se promeniti količina otpada koji se generiše?	X			
	Da li će se promeniti načini odlaganja otpada?	X			
	Da li će mogućnosti reciklaže otpada biti pogođene uticajem?	X			
	Da li opcija utiče na korišćenje obnovljivih resursa (zalihe riba, hidroenergija, solarne energije itd.)?	X			
Korišćenje resursa	Da li opcija utiče na korišćenje resursa koji se ne mogu obnoviti (podzemne vode, minerali, uglj itd.)?	X			
	Da li će šanse za nastanak rizika poput požara, eksplozija ili nesreća biti pogođene uticajem?	X			
	Da li će spremnost za reagovanje u slučaju prirodnih katastrofa biti pogođena uticajem?	X			
	Da li je zaštita društva od prirodnih katastrofa pogođena uticajem?	X			
Biodiverzitet, flora i fauna	Da li će zaštićene ili ugrožene vrste ili područja u kojima žive biti pogođeni uticajem?	X			
	Da li će veličina ili veze između prirodnih zona biti pogođene uticajem?	X			

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višejezičnom zakonodavstvu

	Da li će broj vrsta u datom području biti pogođen uticajem?		X			
Dobrobit životinja	Da li će tretman životinja biti pogođen uticajem?		X			
	Da li će zdravlje životinja biti pogođeno uticajem?		X			
	Da li će kvalitet i bezbednost hrane za životinje biti pogođeni uticajem?		X			

Aneks 4: Obrazac procene uticaja na osnovna prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Ključni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Poželjan nivo analize
		Da	Ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, njihovo pravo na život ili ličnu integritet ?	X		Visok/nizak	Visoka/niska	Jezik ima veliki uticaj na definisanje i očuvanje nacionalnog identiteta, zapošljavanje u institucijama javne uprave, obrazovanje, zdravstvo i javni i privatni sektor. Kao osnovno ljudsko pravo, jezik igra važnu ulogu u slobodi izražavanja, očuvanju nacionalne baštine, kulture i tradicije.
	Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaca?	X		Nizak	Niska	Jezičke greške u pravnim dokumentima mogu ugroziti slobodu kretanja
	Da li opcija utiče na pravo lica na brak ili osnivanje porodice?	X		Nizak	Niska	Sva poverljiva i tajna dokumenta bi trebala biti prevedena unutar Vlade.
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo na sklapanje braka ili osnivanje porodice?		X			
	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodice?	X		Nizak	Niska	Nizak, uticaće samo na određene slučajeve gde je jezik stvorio

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višeznačnom zakonodavstvu

						probleme.
Lični podaci	Da li opcija utiče na slobodu misli, savesti ili veroispovesti?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		X			
	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?		X			
	Da li se garantuje pravo pojedinca na pristup, ispravku i prigovor?		X			
Azil	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?		X			
	Da li opcija utiče na pravo azila?		X			
	Da li će imovinska prava biti pogođena uticajem?		X			
Imovinska prava	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		X			
	Da li opcija štiti načelo jednakosti pred zakonom?	X				
Jednak tretman ¹⁶				Visok	Visoka	Greške u prevođenju zakona čine primenu zakona izazovom za sudije i smanjuju predvidljivost u pravnom okviru što može dovesti do nejednakog postupanja prema građanima koji su deo sudskih procesa. Sa usklađenim, višeznačnim pravnim

¹⁶Rodna ravnopravnost se tretira kroz Procenu rodnog uticaja

Koncept dokument o reformi procedura prevođenja unutar Vlade Kosova – ka harmonizovanom, višjezičnom zakonodavstvu

									okvirom, ove greške će se manje ponavljati. U stvari će umanjiti poteškoće
	Da li postoje šanse da će određene grupe pretrpeti diskriminaciju direktno ili indirektno (npr. bilo kakva diskriminacija zasnovana na bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja, etnička i nacionalna pripadnost, političko ili bilo koje drugo mišljenje, starost ili seksualna orijentacija)?				X				
	Da li opcija utiče na prava ljudi sa invaliditetom?				X				
Prava deteta	Da li opcija utiče na prava deteta?				X				
Dobra uprava	Da li će administrativne procedure postati opterećujuće?				X				
	Da li je način na koji uprava donosi odluke pogođen uticajem (transparentnost, proceduralno vreme, pravo pristupa datoteci itd.)?	X				Nizak	Niska		Rad jedinice će biti transparentan, procedure će biti jasnije i institucije će lakše pristupati preveđenim dokumentima putem onlajn sistema
	Za krivično pravo i predviđene sankcije: da li su prava optuženog pogođena uticajem?	X				Visok	Visoka		Postojanje jezičke greške u Krivičnom pravu može proizvesti različit tretman ili presudu optuženog u zavisnosti kojim jezikom govori ili na koju jezičku verziju sudija odabere da se pozove
	Da li je pristup pravdi pogođen uticajem?	X				Visok	Visoka		Loši prevodi mogu dovesti do štete koju bi

